

On s'ha concentrat la caiguda de la taxa de temporalitat?

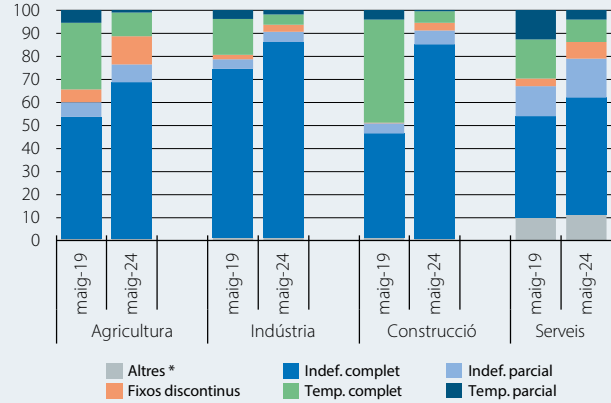
Un dels pilars en què es basa la resiliència de l'economia espanyola en els últims anys és el notable dinamisme del mercat laboral. No solament s'han assolit xifres rècord d'ocupació, sinó que s'ha avançat de manera intensa en la correcció de l'elevada taxa de temporalitat, un dels principals hàndicaps del mercat laboral espanyol i un dels objectius que perseguia l'última reforma laboral aprovada al desembre del 2021.¹ La reducció de la temporalitat ha estat generalitzada per sectors, per grups d'edat o per regions, tot i que s'observen certes diferències.

Al maig, l'afiliació a la Seguretat Social va assolir un nou màxim històric en superar els 21,3 milions, 1,88 milions més que en el mateix mes del 2019: només en l'últim any, la xifra ha augmentat en més de 506.000 afiliats. Durant aquest període, la taxa de temporalitat s'ha reduït de manera apreciable: del total d'afiliats al Règim General al maig, el 12,7% eren temporals, la qual cosa contrasta amb el 30,1% observat en el mateix mes del 2019. El descens de la temporalitat ha estat més intens al sector privat, amb una reducció de 18,6 p. p., fins al 10,5%, mentre que, al sector públic, aquesta ràtio s'ha reduït fins al 25,1% des del 32,2%.²

Per sectors i per branques d'activitat, la caiguda de la temporalitat ha estat major en aquells que partien de taxes més elevades abans de la reforma laboral, com la construcció, amb una reducció de 43,2 p. p., i l'agricultura, amb una caiguda de 22,9 p. p.; dins els serveis, destaquen els des-

Espanya: estructura d'afiliats per sector i per tipus de contracte

(% sobre el total d'afiliats al sector)

Notes: Afiliats al Règim General. * Aprenejatge, formació, pràctiques, afiliats que no tenen contracte (funcionaris), cuidadors no professionals, programes de formació i pràctiques no laborals en empreses, etc.

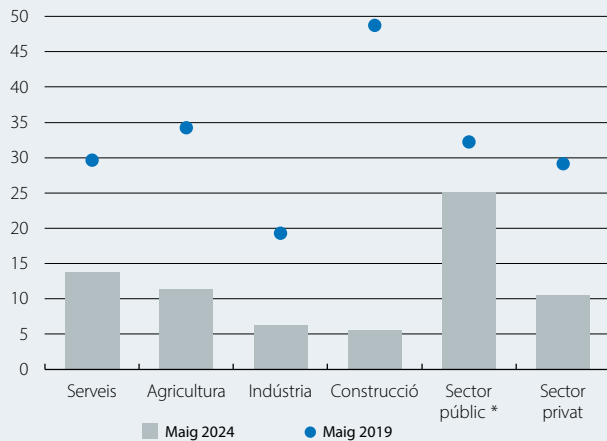
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

censos en hotelaria i en activitats recreatives i administratives, amb ajustos de -29,8 p. p., de -28,6 p. p. i de -25,1 p. p., respectivament.

Durant el període analitzat, els afiliats amb contracte indefinit han passat del 61,7% al 78,0% del total: han crescut els afiliats a temps complet, el 34,2% i 2,45 milions de persones concretament; els contractes a temps parcial, el 49,4%, amb un augment de 820.000 persones, i els fixos discontinus, que han augmentat en 637.000 persones, fins

Espanya: taxa de temporalitat per sectors

Afiliats temporals/total afiliats (%)

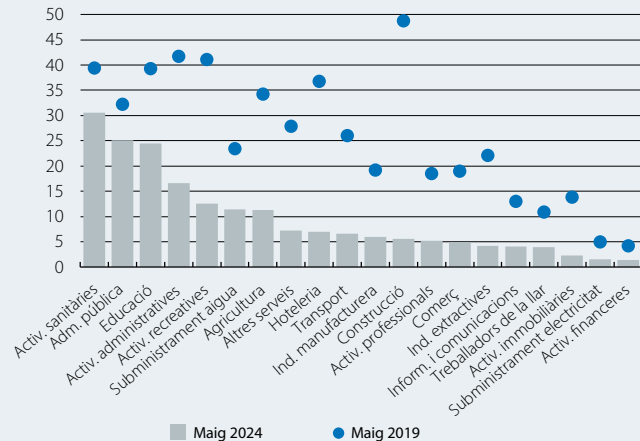

Notes: Afiliats al Règim General. * Afiliats amb contracte temporal en Administració Pública, Defensa i Seguretat Social obligatòria (secció O).

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

Espanya: taxa de temporalitat per activitats

Afiliats temporals/total afiliats (%)

Nota: Afiliats al Règim General.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

1. Reial decret llei 32/2021 de mesures urgents per a la reforma laboral, la garantia de l'estabilitat en l'ocupació i la transformació del mercat de treball. Per a més detall, vegeu el Focus «La reforma laboral: un exercici d'equilibris amb el focus en la temporalitat», a l'IM02/2022.
2. Considerant els afiliats en Administració pública, Defensa i Seguretat Social obligatòria (secció O de la CNAE), de manera que no inclou els treballadors del sector públic en sanitat i en educació. Al desembre del 2023, el pes dels afiliats públics en educació era del 45,4% i en sanitat, del 61,0%.

a superar lleugerament el milió, una xifra 2,4 vegades superior a la del 2019. No obstant això, aquest augment dels fixos discontinus és molt inferior a la caiguda dels afiliats amb contracte temporal, que s'han reduït el 52,6%, la qual cosa representa un descens de 2,38 milions. El pes dels fixos discontinus sobre el total de contractes ha passat del 3,0% al maig del 2019 al 6,5% al maig d'enguany, mentre que els indefinits a temps complet situen el seu pes en el 56,9%, i els parcials, en el 14,7% (vs. el 47,6% i l'11,0% el 2019, respectivament).

Els afiliats fixos discontinus han guanyat protagonisme a tots els sectors, però ho han fet en especial en aquells on l'activitat dels treballadors presenta més estacionalitat i es desenvolupa de manera intermitent al llarg de l'any, com a l'agricultura, on ara representen el 12,3% del total d'afiliats, quan, el 2019, només arribaven al 5,6%; en el cas de la construcció, ara representen el 3,2%, un augment de 2,8 p. p., i en serveis, el 7,2%. En canvi, a la indústria, amb prou feines han crescut 1 p. p., fins al 3,1%. Per activitats, el pes dels fixos discontinus és molt elevat a l'hoteleria i a les activitats recreatives (el 24,0% i el 21,3% del total, respectivament); és en aquesta última activitat, a més a més, on més ha crescut el pes d'aquest tipus de contracte des del 2019 (13,9 punts), molt per damunt de l'increment en hoteleria (11 punts).

Tenint en compte l'edat dels treballadors, la caiguda de la temporalitat ha estat molt més intensa entre els joves, gairebé 38 p. p. en el cas dels que tenen entre 16 i 24 anys. En conseqüència, s'ha reduït de forma considerable la dispersió per grups: si, el 2019, la diferència entre la taxa més alta i la més baixa (la corresponent al grup dels 55 a 59 anys) era de 36,4 p. p., el 2024, és tot just de 8,6.

Malgrat que a tots els grups d'edat els contractes indefinits que guanyen més pes són els de temps complet, destaquen els menors de 25 anys, on es dupliquen fins a vorejar el 30% del total; en aquest últim grup també és on avancen amb més vigor els fixos discontinus, més de 12 p. p., fins al 15,0%.

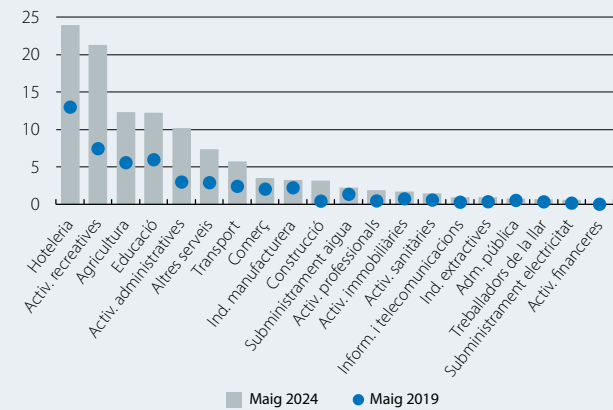
Per comunitats autònomes, les més dependents de les activitats agràries, com Andalusia, Múrcia o Extremadura, o turístiques, com els arxipèlags i la Comunitat Valenciana, són les que anoten les majors caigudes de la temporalitat des del 2019, al voltant de 20 p. p., en contrast amb el menor ajust a les regions més industrials del nord peninsular i a Madrid.

La immigració està jugant un paper fonamental per esmorteir l'impacte de les dinàmiques demogràfiques, en particular la caiguda de la natalitat i l'envelliment de la població, ja que amplia i rejuveneix la població activa.³ De

3. Per a més informació, vegeu el Focus «Canvis en les característiques de la població immigrant a Espanya en els últims anys», a l'IM07/2023.

Espanya: afiliats amb contracte fix discontinu per activitats

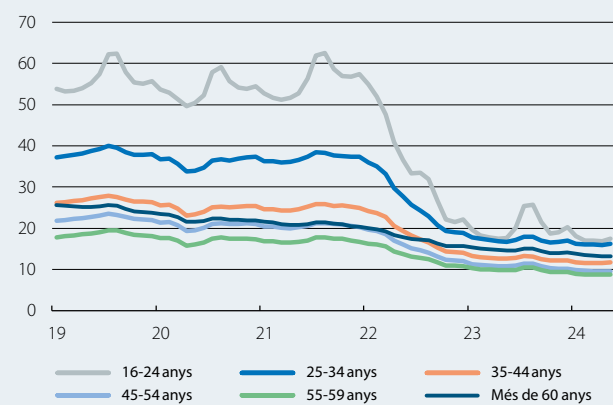
(% sobre el total d'afiliats de l'activitat)

Nota: Afiliats al Règim General.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

Espanya: taxa de temporalitat per grups d'edat

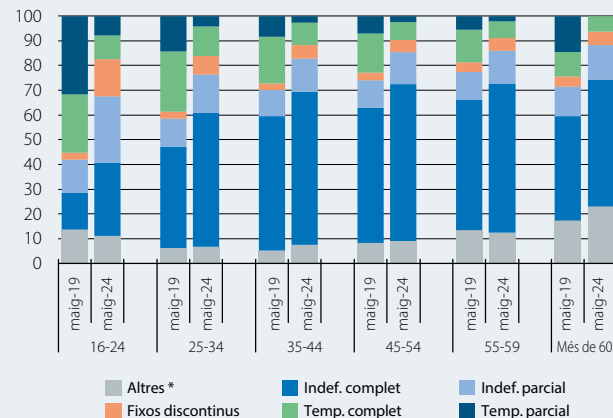
(%)

Nota: Afiliats al Règim General.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

Espanya: estructura d'afiliats per grup d'edat i per tipus de contracte

(% sobre els afiliats al grup d'edat)

Notes: Afiliats al Règim General. * Aprenentatge, formació, pràctiques, afiliats que no tenen contracte (funcionaris), cuidadors no professionals, programes de formació i pràctiques no laborals en empreses, etc.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

fet, l'excel·lent comportament del mercat laboral en els últims anys s'explica, en gran part, per la contribució de la població estrangera: entre l'abril del 2019 i l'abril del 2024, el 38,4% dels nous afiliats a la Seguretat Social, prop de 719.000, són estrangers, i el seu pes sobre el total supera lleugerament el 13%.⁴

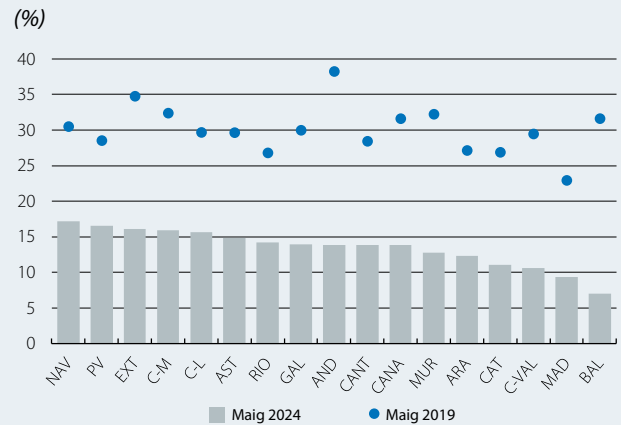
En els últims anys, l'augment del pes dels treballadors estrangers ha estat generalitzat per activitats, llevat de l'Administració pública, on s'estabilitza en nivells molt reduïts, i educació, on cau lleugerament. Aquestes dues activitats, juntament amb sanitat, on el pes dels estrangers amb prou feines creix 1,7 p. p., són les que presenten les taxes de temporalitat més elevades.

Tot i que no disposem de dades d'afiliats per tipus de contracte i per nacionalitat, a l'últim gràfic s'observa que l'augment del pes dels estrangers ha estat més intens en algunes de les activitats on més ha caigut la temporalitat, com les activitats administratives, l'hoteleria i, sobretot, la construcció.

En definitiva, la combinació de restriccions en l'ús dels contractes temporals, juntament amb l'impuls dels contractes fixos discontinus per canalitzar les feines que es desenvolupen de manera intermitent però recurrent, ha contribuït a la reducció de la taxa de temporalitat, quelcom que tradicionalment només succeïa en escenaris recessius de destrucció d'ocupació, quan els treballadors temporals solien ser els primers que patien l'ajust. En canvi, ara la temporalitat s'ha reduït per una transformació de l'ocupació temporal en indefinida. Malgrat que el creixement dels fixos discontinus ha estat significatiu, l'augment dels afiliats indefinits ha estat molt superior i ha permès una major estabilitat de l'ocupació i un vincle més sòlid entre treballador i empresa.

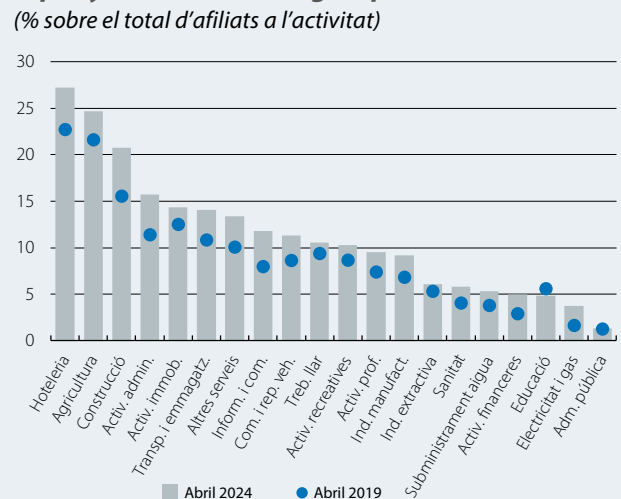
Nuria Bustamante i Sergio Díaz

Espanya: taxa de temporalitat per comunitats autònomes

Nota: Afiliats al Règim General.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

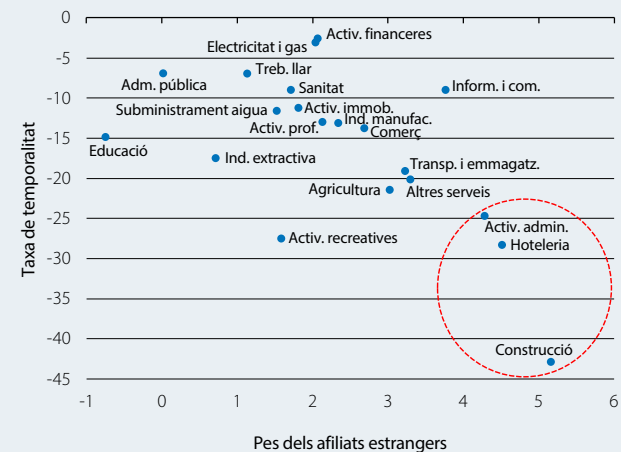
Espanya: afiliats estrangers per activitats

Nota: Afiliats al Règim General.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

Espanya: taxa de temporalitat i pes dels estrangers per activitats

Variació entre l'abril del 2024 i l'abril del 2019 (p. p.)

Nota: Afiliats al Règim General.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MISSM.

4. Si considerem només el Règim General, els afiliats estrangers han augmentat en 595.000, el 31,3% de l'augment total, mentre que el seu pes sobre el volum total d'afiliats és de l'11,6%.